

Competenties docent-onderzoeker

Jos Hulsker (2014)

In de beschrijving van de essentiële competenties van docent-onderzoekers maken we een onderscheid in:

- a) Specifieke onderzoekscompetenties
- b) Aspecten van een kritische, onderzoekende houding, die docent-onderzoeker kan laten zien in de dagelijkse praktijk.

1. Specifieke onderzoekscompetenties

1.1. Probleemverkenning

De docent-onderzoeker is in staat om probleemsituaties in de eigen klassen- of schoolpraktijk te benoemen en te analyseren.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker benoemt aspecten van zijn eigen schoolpraktijk die verbeterd kunnen worden.
- De docent-onderzoeker is in staat situaties en praktijkvragen zodanig te herformuleren dat ze geschikt zijn voor onderzoek.
- De docent-onderzoeker kan verschillende bronnen (collega's, leerlingen, vak- en wetenschappelijke artikelen) raadplegen en vanuit meerdere perspectieven naar een onderwijssituatie kijken.
- De docent-onderzoeker is in staat om veronderstellingen die ten grondslag liggen aan een onderwijssituatie te expliciteren.

1.2. Uitwerken van een theoretisch kader

De docent-onderzoeker is in staat om de ideeën, verbanden en veronderstellingen die ten grondslag liggen aan zijn/haar onderzoek theoretisch in te kaderen.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker is in staat om een literatuuronderzoek uit te voeren en naar aanleiding hiervan het theoretisch kader voor zijn praktijkonderzoek vorm te geven.
- De docent-onderzoeker is in staat het belang en de kwaliteit van de beschikbare en te verzamelen informatie te wegen en te beoordelen.
- De docent-onderzoeker is in staat om tussen de onderzoeksvraag, en de ideeën en veronderstellingen die hiermee gepaard gaan, verbanden te leggen en deze schematisch in kaart te brengen

1.3. Opstellen van een onderzoeksplan

De docent-onderzoeker is in staat om een werkbaar onderzoeksplan uit te werken.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker weet welke onderdelen in een onderzoeksplan worden opgenomen.
- De docent-onderzoeker is in staat een eigen onderzoeksplan te schrijven.
- De docent-onderzoeker is in staat een smalle, heldere en eenduidige onderzoeksvraag te formuleren op basis van probleemanalyse en het theoretisch kader.

- De docent-onderzoeker is op de hoogte welke onderzoeksmethoden en -technieken hij kan gebruiken in zijn onderzoek.
- De docent is in staat een geschikte keuze te maken voor methode en techniek die aansluit bij zijn onderzoek en onderzoeksvraag.
- De docent-onderzoeker onderkent het belang van triangulatie in zijn onderzoek en geeft dit bij voorkeur vorm in zijn onderzoeksplan door het raadplegen van meerdere bronnen, door gebruik van meerdere onderzoeksmethoden en –instrumenten en door verzameling van meerdere typen gegevens.
- De docent-onderzoeker is in staat een haalbare en redelijke planning voor zijn onderzoek te maken.

1.4. Verzamelen van gegevens

De docent-onderzoeker is in staat gegevens te verzamelen die valide en betrouwbaar zijn

Indicatoren

- De docent-onderzoeker is in staat om doelgericht onderzoeksgegevens te verzamelen om zijn onderzoeksvraag te beantwoorden.
- De docent-onderzoeker is in staat om een onderzoeksinstrument te ontwikkelen of te kiezen dat aansluit op de onderzoeksvraag.
- De docent-onderzoeker is op de hoogte van de valkuilen en aandachtspunten van verschillende technieken voor dataverzameling.

1.5. Analyseren van gegevens

De docent-onderzoeker is in staat om de verzamelde gegevens planmatig te verwerken en te analyseren ter beantwoording van de onderzoeksvraag.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker is in staat de verzamelde gegevens geschikt te maken voor kwalitatieve en kwantitatieve analyse.
- De docent-onderzoeker is in staat de juist verwerkings- en analysegegevens te kiezen, al of niet in samenspraak met een deskundige.
- De docent-onderzoeker is in staat om planmatig kwalitatieve en kwantitatieve analyses uit te voeren.
- De docent-onderzoeker is in staat om op een gedegen manier, vanuit verzamelde gegevens te komen tot resultaten passend bij de onderzoeksvraag.

1.6. Conclusies trekken

De docent-onderzoeker is in staat om op basis van de onderzoeksresultaten conclusies te trekken voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag, de dagelijkse praktijk en vervolgonderzoek.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker is in staat om vanuit onderzoeksresultaten te komen tot conclusies passend bij het doel van het onderzoek en de onderzoeksvraag.
- De docent-onderzoeker is in staat om vanuit verzamelde gegevens en conclusies te komen tot aanbevelingen voor de praktijk en voor de wetenschap passend bij het doel van het onderzoek en de onderzoeksvraag.
- De docent-onderzoeker is in staat zijn conclusies en aanbevelingen te onderbouwen met resultaten uit eigen onderzoek en literatuur en te baseren op argumenten.

- De docent-onderzoeker is in staat om resultaten, conclusies en aanbevelingen uit eigen onderzoek te plaatsen in de lijn van het theoretisch kader.
- De docent-onderzoeker is in staat het belang van zijn eigen onderzoek voor de praktijk aan te geven.
- De docent-onderzoeker is in staat om kritisch te reflecteren op zijn eigen onderzoek, de beperkingen ervan aan te geven en bepaalde aspecten van het eigen onderzoek ter discussie te stellen.

1.7. Presenteren van bevindingen

De docent-onderzoeker is in staat om de resultaten van zijn onderzoek op verschillende manieren, schriftelijk en mondeling, te presenteren aan betrokkenen en/of belangstellenden.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker is op de hoogte van de opbouw en de verschillende onderdelen van een onderzoeksverslag en/of artikel.
- De docent-onderzoeker is in staat zijn onderzoek zodanig te beschrijven in een onderzoeksverslag dat de verschillende onderdelen van het onderzoek navolgbaar zijn
- De docent-onderzoeker is in staat een mondelinge of schriftelijke presentatie af te stemmen op het publiek of de lezer.

In een later stadium willen we hier nog een extra competentie aan toevoegen:

1.8. Begeleiden van onderzoek binnen de school

De docent-onderzoeker is in staat om onderzoek binnen de school op te zetten en te begeleiden.

Indicatoren

- De docent-onderzoeker is in staat op schoolniveau een onderzoeksplan en/of onderzoeksprogramma op te zetten voor de eigen school.
- De docent-onderzoeker is in staat om collega's en lio's te begeleiden bij hun onderzoek.

2. Kritische, onderzoekende houding in de dagelijkse praktijk

- De docent-onderzoeker is geneigd problemen en vraagstukken zoveel mogelijk langs de weg van onderzoek te benaderen en aan te pakken.
- De docent-onderzoeker is bereid eigen vooronderstellingen en die van anderen te onderkennen en zichtbaar te maken.
- De docent-onderzoeker streeft ernaar bij problemen en vraagstukken zoveel mogelijk te objectiveren.
- De docent-onderzoeker is geneigd aangereikte informatie zoveel mogelijk te wegen aan de hand van aanvaarde onderzoekscriteria.
- De onderzoeker-docent is bereid een oordeel (waar mogelijk) op te schorten teneinde dit zoveel mogelijk te kunnen onderbouwen met behulp van onderzoeksresultaten.
- De onderzoeker-docent staat open voor kritiek en argumenten die zich baseren op criteria van goed onderzoek.